

KIS-526 – Lennegezh ha kevredig

(GE da RAH – 01 03 97)

Pa gomzan eus darempredoù etre an dud o labourat e brezhoneg e karfen ivez lakaat a-wel ur skoilh bras hon eus da zistremen koustet a gousto. Levr diwezhañ Koulizh Kedez, *Komen gweennour*, a ro un alberz eus saviad diaes ar skrivagner brezhonek. An aozer a eztaol un droukrañs pep azimuth nad eo yac'hus da zen. N'eo ket en den e-unan e klaskan orin e emzalc'h. E destenn evel kalz eus hon testennoù zo ur skouer splann a lennegezh hep kevredig. Dre “ kevredig ” ez intentan lennerion o vont d'an oberennoù salv a bep reteradur ideologek, diwisket ganto harnez ha gleuroù al lec'h hag an amzer ma vevont, direet d'an den en e zonañ, noazh glez, breur e se da nep den. Seurt breudeuriezh dre ar rezid, neptu, nebahelek eo an aergelc'h kevredigezhel o treuzfurmiñ an tennderioù etre an aozerion e darempredoù spered broudu evit an holl. Er meteier brezhonek, e-lec'h ar c'hevredig-se yac'h ha digor, perzhius, ne vez nemet un egor goull hag, o neuenniñ ennañ, gronnoù daspeget dre ur c'haot a denn e nerzh eus pezh nad eo ket ar gwellañ en den. Etre an dud e pep gronn, liammoù kreñv ha mougus — penaos devezout ha krouiñ pa'z eo koazhet ar bed da vent ur bouloudenn. Etre ar gronnoù, galeniezh o vac'hañ pep hini en e bart, an tennderioù o vont da droc'hoù yen, etresteredel, o peluziñ ar skiant varn. Koulizh Kedez a c'houzañv seul grisoc'h an drasterezh ma'z eo barzh. An tezennoù a spurmanter e diagent an dismantr kefredel ez eo e levr, c'hwezhet gant ar gorial ha dishevelebet gant ar c'holl muzul, zo en arvar da washaat an troc'hoù e-lec'h kentraouiñ kengerzh ar speredoù. Yaek eo a dra sur e youl da zoujañ d'ar yezh kent ha d'ober stad eus an teodyezhoù ; nac'hek avat foeltrañ ur genyezh bresk c'hoazh dre adensinklañ enni ar stummoù lec'hel a voe kiet e-doug tri c'hantved d'o unvaniñ. Yaek e vije bet er bloavezhioù 70 diskouez da dud ESB an dañjer e oa o youl d'ar veli ; nac'hek eo hiziv disteurel gant heug al labour a rejont war dachenn ar yezh ; ha kant skouer all eus glizi un

aerouant” lennegel griziezet gant an diouer a gevredigezh wirion.

O skrivañ kement-se e fell din lakaat a-wel unan eus an arbennoù, an hini kentañ evidon, eus chagadur ar strolloù breizhek pell diouzh redennoù bras ar preder hag an arz er bed. Ha ne gomzan ket a-ziavaez. Emaon e-barzh evel ar re all. Ne daolan ket ar bec'h war Koulizh Kedez. Anv a ran anezhañ pa welan anadoù hon droug war e levr diwezhañ.

(RAH da GE – 05 03 97)

Kavout a ra din e ve talvoudusoc'h embann levrioù evit ar re yaouank a vez oc'h ober o “ deskamant ” e brezhoneg hiziv an deiz, en ur ober gant ur yezh plaen ha pinvidik n'he defe da gaout avi ouzh ar yezhoù bras all. Heñvel dra e rebechan da levrioù nevez deuet er-maez, savet gant tud lennek, bezañ fonnus enno an trefoedachoù war zigarez chom tost ouzh “ yezh ar bobl ”, ur yezh eo a yelo da get, a drugarez Doue, kerkent ha marvet an “ terminal speakers ”.

(GE da RAH – 07 03 97)

Ranngalonus eo gwelout donezonoù foeltret. Ne soñjan ket en dud n'o dije ket graet gwell e forzh pe gevredigezh all. Koulizh Kedez avat en deus un temz lennegel gwirion ha re eus e varzhonegoù a ro un alberz eus an oberenn en dije gallet sevel. Stambouc'h e gomz plaen a guzh fall an damkaniezh ez eo e hini : mirout digemm an dilerc'hioù keltiek dastumet gant ar yezhoniezh pa'z eus enno sabr ur vuhez vreizhek diles, o diwall dreist-holl diouzh dorn ar yezhourion a venn bruzhunañ ar vein nevet-se da sevel tiez ha hentoù diwar batromoù estren. E Jeruzalem ivez ez eus rabined a nac'h komz hebraeg arnevez, a gav gwell ober gant ar yidich.

Talvoudusoc'h, emezoc'h, embann levrioù evit ar re yaouank. Ya, diziouerus. Koulskoude, pezh a gelenner d'ar vugale eo kenderc'hadoù an oadourion. A-fet kenderc'h oadour brezhonek, petra a roer d'ar vugale ? Parlant an *terminal speakers* ? Tud 'zo a fell dezho e ober, siwazh. Kenderc'h an denelezh lakaet e brezhoneg ? A zo an diskoulm poellek nemetañ evit an ampoent, war verr dermen avat, rak ar skolidi, spi 'm eus, ne chomint ket bac'het e karantez ar yezh ha yec'hed vo dezho sevel dillo d'an andonioù. Ar par reizh nemetañ war hir dermen eo ar c'henderc'h brezhonek orinel a live hollvedel. Hogen, evel a skrive Guillaume Apollinaire, mard eo feuls ar goanag ez eo gorrek ar vuhez : taer hon mall da welout o lanviñ ur varzhoniezh, ul lennegezh, ur brederouriezh, ur ouezoniezh e brezhoneg kempredel.

(RAH da GE – 14 03 97)

Da'm meno ne deuiio dasorc'hidigezh ar yezh, en he stumm arnevez, nemet diwar labour ar re yaouank a vez oc'h ober implij anezhi en o studioù liesseurt o lakaat e vijent harpet gant skridoù savet en ur yezh c'hlan ha dilastret eus an trefoedachoù a gaver c'hoazh, siwazh, el levrioù studi en abeg d'al lez-ober a zo bet o ren e-pad pell e-touez ar re a oa bet ouzh o sevel hag en abeg ivez d'ur meni dasstourm eus o ferzh ouzh ar yezh arnevez. [...] Kement-se, moarvat, evit bezañ dellezek eus madelezh ar Stad c'hall a-benn silañ ar brezhoneg er Skol-veur. Pezh a'm lak da soñjal ez eus bet graet ur “ gread a vroadelouriezh ” gant KIS-SADED daoust d'ar pennadoù a'm eus bet tro da lenn en *Emsav* !

(GE da RAH – 17 03 97)

Anat eo din ez eus etrezomp un niver mat a vennadoù boutin evidomp da gaout mennozioù disheñvel e keñverioù all. Kemm a lakaan etre kevredigezh politikel ha kevredigezh keodedel, pezh na vez ket graet nemeur e Frañs ma c'han an tennderioù politikel troc'hoù groñs etre an dud. Enebiñ ouzh strollad Le Pen ne vir ket ouzhin a gaout darempredoù frank gant aduidi 'zo anezhañ. Seul gent a se, en ezvezañs a gevredigezh politikel breizhat (ma enebjen ouzh ar vroadelourion mar bize unan), e'm bez darempredoù ken frank all gant dalc'hiaded ur vroadelezh vrezhon.